

ANALIZA POSLOVNEGA USPEHA GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA OBČINE LJUBLJANA BEŽIGRAD V LETU 1976

Analiza poslovnega uspeha gospodarskih organizacij združenega dela bo tokrat nekoliko širše obravnavana, saj smo z letom 1976 zaključili prvo leto petletnega srednjeročnega plana. Prav tako bomo v uvodnih poglavjih analizirali v januarju 1977 sprejete smernice o družbenoekonomskem razvoju občine v letu 1976.

Podatki, objavljeni v tej analizi, so črpani iz zaključnih računov, to je bilanc stanja in uspeha ter posebnih podatkov, ki so jih predložile OZD na oddelek za gospodarstvo. Prav tako smo nekatere podatke črpali iz publikacij Zavoda SRS za statistiko, republiškega komiteja za tržišče in cene in Republiškega zavoda za plan. Žal v času pisanja te analize še niso obdelani vsi podatki o gospodarskih gibanjih v SRS, tako, da bi lahko kompleksno primerjali rezultate bežigradskega gospodarstva.

Pred samo analizo poslovanja bežigradskega gospodarstva pregledno oceno izvajanja smernic gospodarskega razvoja v letu 1976 ter izvajanje srednjeročnega plana razvoja občine v obdobju 1976-1980.

Ugotavljamo, da smo dosegli vrsto ugodnih rezultatov in s tem uresničili v smernicah zastavljene naloge. Tako smo dosegli predvideno rast družbenega proizvoda. Nominalna rast 20 odst. nam kljub inflaciji zagotavlja v smernicah določeni cilj 5 odst. Lahko trdimo, da so vse panoge presegle ta odstotek. Ne moremo pa to trditi za količinski obseg proizvodnje. Tega niso dosegle trgovina, gradbeništvo in obrt. Na sektorju zaposlovanja smo dosegli 1 odst. povečanja zaposlenih. V smernicah smo predvidevali 3-odstotno rast. Nismo pa v strukturi zaposlovanja dosegli predvidena gibanja. Preveč smo zaposlovali v trgovini in negospodarstvu, premalo pa v industriji. Močno smo presegli produktivnost. V povprečju znaša ta indeks 117. Če ga reduciramo z rastjo cen, ki nedvomno vplivajo na višino indeksa, ostaja ta vsekakor okrog 5 odst., kar je v primerjavi z zastavljenim ciljem - 2 odst. - lep dosežek. Temu primerno smo tudi povečali realne osebne dohodeke. Ti so dosegli nivo 103 odst., kar je za 2 odst. več, kot smo postavljali v smernicah. Primerjava dosežene delitve družbenega proizvoda in planirane delitve pa nam kaže, da le nismo vzdržali predvidene proporce. Tu gre za kritično ocenitev politike delitve dohodka.

Element	1975	1976	Razlika
Razširjena reprodukcija	29,5	26,5	-3,0
Splošna in skupna poraba	38,0	41,3	+3,3
Osebnostna poraba	32,5	32,2	-0,3
Družbeni proizvod	100,0	100,0	0,0

Ker smo v smernicah za leto 1976 vendarle upoštevali vali dokaj kritične pogoje gospodarjenja, s katerimi je gospodarstvo stopalo v srednjeročno planiranje, so tudi cilji v smernicah relativno nizko postavljeni, če jih primerjamo s cilji srednjeročnega plana.

Povprečna stopnja rasti družbenega proizvoda naj bi bila v petih letih 6,2 odst. Tudi to stopnjo smo v celoti dosegli, čeprav je za 1,2 odst. višja, kot to velja za smernice za leto 1976. Praktično so jo presegli v vseh panogah.

Na sektorju investicij nismo dosegli predvidenih sprememb strukture, kakor tudi ne predvidene višine. Predvsem ne raste obseg realnih investicijskih vlaganj. Pri investicijskih naložbah je treba opozoriti, da je v prvem letu težko ocenjevati doseganje planskih petletnih ciljev, saj je vlaganje v nove objekte ponavadi večletno.

Na sektorju delitve družbenega produkta izrazito rušimo predvidene okvire.

DELITEV DRUŽBENEGA PROIZVODA

Element	1976	1980	Premik iz 1975-1980 planiran	Absolutna razlika med plan. in dos. premikom
Razširjena reprodukcija	26,5	33,8	+4,3	-3,0
Splošna in skupna poraba	41,3	37,1	-0,9	+3,3
Osebnostna poraba	32,2	29,1	-3,4	-0,3
Družbeni proizvod	100,0	100,0	0,0	0,0

Iz prikazanih premikov je jasno dvoje kritičnih dejstev. Povečuje se delež splošne in skupne porabe, na katerega v OZD direktno nimajo toliko možnosti vpliva. Drug premik pa je premajhno znižanje deleža osebne porabe. Relativni premik je torej očitno nasproten. Za doseganje predvidenih proporcev v letu 1980 bi morali povečati razširjeno reprodukcijo v strukturi delitve za 7,3 odst., zmanjšati splošno in skupno porabo za 4,2 odst. in še osebno porabo za nadaljnjih 3,1 odst.

Če na splošno ocenimo uresničevanje srednjeročnega plana, moramo ugotoviti, da ga ne uresničujemo na investicijskem področju in na področju delitve dohodka. Ure-

sničujemo pa ga na področju kvalitete in obsega poslovanja.

ANALIZA POSLOVANJA BEŽIGRAJSKEGA GOSPODARSTVA

Leto 1976 predstavlja leto velikih sprememb tako v družbenem kot ekonomskem smislu tudi za bežigraske gospodarstvo. To prilagajanje ni bilo brez težav in bolečin, saj smo izkazovali v polletju skoraj 500.000.000 din izgub. V devetih mesecih je bila izguba že sedemkrat manjša. Ob koncu leta pa lahko ugotavljamo, da izgub praktično ni več.

Občinsko gospodarstvo je tako več kot spodbudno končalo lansko poslovno leto ter s tem pokazalo, da je sposobno velike prilagodljivosti. Ze od polletja naprej je gospodarstvo ponovno v fazi rasti.

Na začetku moramo ugotoviti zelo dober rezultat poslovanja, ki ga kljub začetem oživljanju v drugem polletju, nismo pričakovali. Celotno bežigraske gospodarstvo je ustvarilo celotnega dohodka za 19.362.131.000 din, kar zneso 6 odst. nominalno več kot leto dni prej. Glede na to, da so stroški povečani samo za 4 odst., ter so v skupnem znesku znašali 15.952.786.000 din je dosežen dohodek (novo ustvarjena vrednost) v višini 3.709.345.000 din. V primerjavi z letom dni prej je povečanje 19 odst. Vpliv rasti cen seveda ni izključen. Glede na razmeroma zadovoljivo zadrževanje rasti cen v lanskem letu, kar je tudi eden izmed uspehov stabilizacije (cene so v povprečju povečane za okoli 10 do 12 odst.) je izkazano realno povečanje doseženega dohodka med 7 in 9 odst. V tem času še vedno ne razpolagamo s praviimi deflatorji, da bi lahko točno določili stopnjo rasti doseženega dohodka. Kljub temu je tak

realen rezultat več kot zadovoljiv. Vsi podatki v tej analizi kot seveda tudi v vseh zaključnih računih temeljijo na plačani realizaciji. Tako je ostanek dohodka realen, sredstva podeljena v sklade tudi. Vsi odnosi so mnogo bolj čisti kot v sistemu fakturirane realizacije. Pred nam so tudi organizacije, ki so poslovno leto zaključile sicer pozitivno, vendar z minimalnim ostankom dohodka. Takim organizacijam pa bo treba posvetiti še posebno pozornost.

Zelo pomembno je dejstvo, da izgub praktično ni. Medtem, ko smo v devetmesečju lani ugotavljali, da kar 24 organizacij združenega dela ni doseglo dovolj dohodka za kritje pogodbenih, zakonskih, samoupravno dogovorjenih obveznosti ter osebnih dohodkov ter med njimi iskali tudi potencialne kandidate za izgubo ob koncu leta, sta dejansko poslovno leto samo dve organizaciji združenega dela zaključili z negativnim rezultatom. To sta Labod TOZD TIP-TOP Ljubljana z 648.000 din izgube ter PROD — Podjetje za pridobivanje in predelavo materialov, v ustanavljanju z 1.356.000 din. Obe izgubi sta že pokriti. Prva iz lastnega sklada skupne porabe, druga pa iz sredstev ustanoviteljev. Tako bežigraske gospodarstvo praktično letos nima težav z izgubami ter pokrivanjem izgubljenih sredstev. Tak rezultat nasproti ostalemu gospodarstvu nedvomno predstavlja uspeh.

Če pregledujemo razmerje med rastjo celotnega dohodka in doseženega dohodka po dejavnosti moramo najprej ugotoviti naslednje: vse dejavnosti, razen stanovanjsko komunalne dejavnosti, so uspelo hitreje povečati celotni dohodek, kot pa so jim rasli stroški. Tako je ekonomičnost poslovanja v vseh dejavnostih izboljšana. To pa se neposredno odraža v hitrejši rasti doseženega dohodka, ki je povsod razen v stanovanjsko komunalni dejavnosti povečan še bolj kot pa doseženi dohodek.

CELOTNI IN DOSEZENI DOHODEK

Dejavnost	Cel. doh. v milj. din	Indeks	Dos. doh. v milj. din	In- deks
Industrija	3.943,7	113	1.178,9	122
Gradbeništvo	2.834,7	107	978,2	118
Promet	701,5	122	308,9	131
Trgovina	10.828,7	103	897,6	117
Gostinstvo	87,7	114	34,4	118
Obrt	614,2	108	242,4	109
Stan. kom. dej.	80,2	191	28,4	139
OZD in negosp.	271,3	116	140,3	131
SKUPAJ	19.362,1	106	3.709,3	119

Vsi podatki v tabeli so nominalni. Vidimo, da ima najhitrejšo ekspanzijo stanovanjsko komunalna dejavnost, kjer je celotni dohodek kar za 91 odst. večji kot leto dni prej. Zelo zadovoljivo rast realizacije izkazujejo tudi ostale dejavnosti, razen gradbeništvo in trgovina. Te dve dejavnosti sta po obsegu del v lanskem letu izpod nivoja predlanskega leta, medtem ko je dejavnost obrti ostala v približno enakem nivoju. V gradbeništvo in trgovini je bil izpad realizacije v prvem polletju lanskega leta najbolj močan, tako da se to v skupnem seštevku tudi ob koncu leta močno pozna. Kljub temu pa sta tudi ti dve dejavnosti nominalno ustvarili višji celotni dohodek, kot leto dni prej.

Glede na to, da sta gradbeništvo in trgovina v strukturi občinskega gospodarstva na drugem in tretjem mestu po velikosti, je vpliv na celotno gospodarsko rast zelo močan. Tako je celotni dohodek bežigrajskega gospodarstva povečan samo za 6 odst. v lanskem letu, kar pomeni za 2-3 indeksne točke nižji obseg celotnega dohodka kot leto dni prej. Ponovno pa moramo na tem mestu opozoriti na stabilizacijsko obnašanje celotnega gospodarstva na področju rasti stroškov, saj so porabljena sredstva v celoti povečana le za 4 odst. To pa je bila osnova za hitrejšo povečanje dohodka in s tem produktivnosti. Večkrat je že bilo opozorjeno, da se lahko stroški zmanjšujejo tudi na račun neizločanja amortizacije nad predpisanimi stopnjami, kar spada v pristojnost samih organizacij združenega dela. Vendar v občinskem gospodarstvu težko govorimo o tem. Amortizacije nad predpisanimi stopnjami so organizacije izločile 192.963.000 din, kar je 2 odst. manj kot leto prej, le-ta amortizacija pa predstavlja v strukturi vseh porabljenih sredstev le 1,2 odst. Po drugi strani pa je obvezna amortizacija, torej po predpisanih stopnjah povečana kar za 44 odst., znaša skupaj 371.153.000 din ter predstavlja v strukturi vseh porabljenih sredstev 2,4 odst.

Rezultati stabilizacijskega obnašanja gospodarstva na področju stroškov tako rezultirajo v razmeroma visokih stopnjah doseženega dohodka. Bežigrajsko gospodarstvo je doseglo 3.709.345.000 din dohodka ali 19 odst. več kot leto dni prej. Najhitrejšo rast doseženega dohodka izkazuje promet 31 odst., stanovanjsko-komunalna dejavnost 39 odst., ter OZD iz negospodarstva 31 odst., sledijo pa

industrija s kar 22 odst. povečanja doseženega dohodka, gradbeništvo in gostinstvo z 18 odst., trgovina s 17 odst., ter na koncu obrt z 9 odst. Industrijska dejavnost je tako vodilna dejavnost v občini z 1.178.958.000 din dohodka, sledi gradbeništvo z 978.213.000 din dohodka, na tretjem mestu pa je trgovina z 847.633.000 din doseženega dohodka.

Glede na to, da so v lanskem letu postavljene nove osnove ugotavljanja in obračunavanja celotnega dohodka (plačana realizacija) ugotavljamo v tej analizi novo kategorijo neplačane realizacije, torej tistih poslov, ki so že opravljeni, a še ne plačani ter jih tako ne vštevamo niti v celotni dohodek, niti v strošek. Celotna neplačana realizacija znaša 515.223.000 din, kar predstavlja 2,7 odst. celotnega izkazanega dohodka. Največja je neplačana realizacija v trgovini (skoraj ena polovica neplačane realizacije) ter presega dvesto milijonov din, znesku sto milijonov din pa se približujejo v industriji, gradbeništvo in v OZN iz negospodarstva.

Poglejmo kako je bil dohodek, ki ga je gospodarstvo doseglo v višini 3.709.345.000 din podeljen. Iz dohodka pokrivamo zakonske, pogodbene in samoupravno dogovorjene obveznosti, nato bruto osebne dohodke in ostale osebne prejemke ter ostanek dohodka. Ostanek dohodka pa delimo naprej v poslovni sklad, rezervni sklad in sklad skupne porabe. To delitev bomo prikazali sintetično in sicer na pogodbene obveznosti, davke in prispevke iz dohodka (vključno prispevke iz osebnih dohodkov), neto osebne dohodke in prejemke (osebna poraba) ter poslovna in rezervna sredstva. V delitvi tako kot je prikazana tu nista izkazana stanovanjski prispevek ter sredstva namenjena v sklad skupne porabe.

Razmerja, ki so navedena v tej tabeli so zelo značilna. Od 3.709.345.000 din dohodka je šlo 272.991.000 din za sklade skupne porabe ter za prispevke stanovanjskim skupnostim ter v lastna sredstva za stanovanjsko izgradnjo v okviru sklada skupne porabe. Ta znesek ni izkazan v tabeli, znese pa 7,4 odst. doseženega dohodka. Najbolj opazno je, da pogodbene obveznosti in davki in prispevki iz dohodka izkazujejo hitrejšo rast od doseženega dohodka, da osebni dohodki in masi rastejo enako hitro kot doseženi dohodek, ter da v rasti močno zaostajajo tista sredstva, ki jih je gospodarstvo namenilo v poslovna in rezervna sredstva.

Med pogodbene obveznosti upoštevamo obresti za kredite zavarovalnice, provizije in bančna sredstva ter razne članarine. Med davke in prispevke pa prometni davek, zakonske obveznosti po občinskih, republiških in zveznih predpisih, druge zakonske obveznosti, del dohodka za potrebe družbenih služb, prispevke interesnim skupnostim negospodarstva ter vse prispevke iz osebnih dohodkov. Ta kategorija je najbolj poskočila. Če je lani gospodarstvo izločilo iz dohodka za davke in prispevke 814.000.000 din je letos ta znesek poskočil že na 1.049.890.000 din; po dejavnostih so stopnje rasti povsod visoke, še posebej v prometu, stanovanjskem in komunalnem gospodarstvu in OZD iz negospodarstva (40 odst. in več).

Tako so razmerja delitve doseženega dohodka letos spremenjena in kot lahko vidimo v naslednjih tabelah v korist prispevkov in davkov ter na račun sredstev, ki jih izločamo za poslovna in rezervna sredstva.

DELITEV DOSEŽENEGA DOHODKA PO DEJAVNOSTIH

	Doseženi dohodek	In- deks	Pogod. obvezn.	In- deks	Davki in pr. iz doh.	In- deks	Neto OD	In- deks	Za posl. in rez. s.	In- deks
Industrija	1.178.958	122	92.920	106	344.826	192	477.237	122	180.274	102
Gradbeništvo	978.213	118	34.765	133	300.884	128	450.778	114	123.641	113
Promet	208.942	131	66.330	130	42.206	145	66.300	120	22.398	174
Trgovina	897.633	117	116.648	127	236.580	125	298.944	125	175.685	99
Gostinstvo	34.430	118	1.968	94	10.073	134	14.216	121	6.253	108
Obrt	242.448	109	6.603	136	71.799	122	112.855	110	29.465	91
St. kom. dej.	28.412	139	2.340	75	7.303	141	12.946	137	3.452	441
OZD iz negosp.	140.306	131	2.774	135	36.256	139	65.488	120	22.149	109
Skupaj	3.709.345	119	324.376	121	1.049.890	129	1.498.812	119	563.291	106

STRUKTURA OSEBNEGA DOHODKA

Leto	Za pogodb. obvezn.	Za davke in prisp.	Za neto OD	Za posl. in rez. sredstva
1975	9,3	28,3	43,8	18,6
1976	9,4	30,6	43,6	16,4

Medtem, ko je delež pogodbenih obveznosti in neto osebnih dohodkov ostal približno na isti višini, je delež sredstev za poslovna in rezervna sredstva letos za 2,2 poena nižji kot lani, medtem ko je delež sredstev za davke in prispevke iz dohodka letos za 2,3 poena višji kot lani. Tako rasti sredstev za razvoj močno zaostaja za rastjo dohodka, približno za 2,3 poena. Le v stanovanjsko-komunalni dejavnosti ter prometu je to razmerje izboljšano v korist sredstev za reprodukcijo. Osebnih dohodki še vedno predstavljajo največjo postavko v delitvi dohodka, sredstva za razvoj (poslovna in rezervna sredstva) iz dohodka pa relativno zaostajajo. Takšno razmerje je neugodno.

Ob primerjavi teh podatkov pa moramo poudariti še dejstvo, da je gospodarstvo zadržalo delež sredstev za osebne dohodke v dohodku na nivoju leta 1975, čeprav je ta delež še vedno zelo visok in kaže, da je gospodarstvo delovno intenzivno ter da počasi izvaja programe modernizacije ter kapitalnega opremljanja delovnih mest.

Oglejmo si sedaj vedno zanimivo primerjavo gibanja osebnih dohodkov in produktivnosti. Ob tej primerjavi bomo tudi upoštevali, da so življenjski stroški v lanskem letu povečani za 13,1 odst. po podatkih Zavoda za statistiko.

PRIMERJAVA PRODUKTIVNOSTI IN OSEBNIH DOHODKOV

Dejavnost	Produkt.	In-deks	OD na zaposl.	In-deks	Raz. lika	In-deks
Industrija	135.657	120	3.969	119	+1	5,2
Gradbeništvo	121.084	104	4.642	112	-8	-1,0
Promet	210.584	124	5.092	121	+3	7,9
Trgovina	191.342	110	4.632	117	-7	3,4
Gostinstvo	113.606	117	3.737	118	-1	4,3
Obrt	122.014	118	4.384	116	+2	2,6
Stanovanjska in komun. dej.	142.060	130	5.197	137	-7	21,1
OZD iz negospod.	140.491	111	4.862	114	-3	0,8
Skupaj	147.872	117	4.415	116	+1	2,6

Produktivnost, ki je razmerje doseženega dohodka in amortizacije nad predpisanimi stopnjami na zaposlenega je povečana za 17 odst. glede na leto prej. Osebnih neto dohodki na zaposlenega pa so povečani za 16 odst. Tako razmerje je zadovoljivo. Vsi razvojni dokumenti v občini poudarjajo vezanost rasti osebnih dohodkov na rast produktivnosti ter zaostajanje oziroma počasnejše naraščanje osebnih dohodkov od produktivnosti. Vsaj v lanskem letu je ta cilj dosežen, čeprav ne moremo biti zadovoljni z razliko enega poena. Najboljše je to razmerje v dejavnosti prometa.

Glede na rast življenjskih stroškov v višini 13,1 odst. so realni osebni dohodki na zaposlenega v lanskem letu poskočili za 2,6 odst., torej je po bilančnih podatkih osebni standard zaposlenih zadovoljivo povečan, celo bolj kot smo načrtovali v resoluciji o družbenoekonomskem razvoju občine Ljubljana Bežigrad v letu 1976 (planirano 1 odstotek).

Najbolj so poskočili osebni dohodki v stanovanjsko-komunalni dejavnosti kar za 21,1 odst. realno ter v prometu za 7 odst. Stanovanjsko-komunalna dejavnost tako izkazuje najvišje osebne dohodke v občini v povprečju in sicer 5197 din na zaposlenega na mesec (vse organizacije te dejavnosti izkazujejo visoko stopnjo rasti osebnih neto

dohodkov (Stanovanjska zadruga RTV 3992 din — povečanje 33 odst., Samoupravna stanovanjska skupnost 7066 dinarjev — povečanje 19 odst., ZIVA 4092 din ali 32 odst., Komunalno podjetje TOZD Zale 4860 din — 45 odst. ter Soseska 6303 din — 26 odst.)

Nižji osebni dohodki od 4000 din na delavca so samo še v gostinstvu (3737 din) ter v industriji (3969 din). Na sploh pa so vse dejavnosti povečale realne osebne dohodke z izjemo gradbeništva, kjer so realni osebni dohodki padli za en odstotek.

Gibanje rasti produktivnosti doseženega dohodka + amortizacije nad predpisanimi stopnjami na zaposlenega ter osebnih dohodkov je po organizacijah izrazito različno ter v vsaki organizaciji kaže specifičnost delovanja. Glede na to, da je kriterij skladnosti rasti produktivnosti in osebnih dohodkov eno osnovnih izhodišč vseh planskih dokumentov ter temelj razvojne politike, da bi organizacije združenega dela čim hitreje pridobivale lastna razvojna sredstva, navedimo poimensko vse tiste organizacije združenega dela, ki v lanskem letu niso upoštevale ta kriterij skladnosti, pač pa so osebne dohodke povečevale hitreje kot produktivnost. Teh organizacij je 65 in so:

Savske elektrarne TOZD elektro prenos, Savske elektrarne TOZD telekomunikacije, TKG TOZD Ljubljana, TKG DSSS, Tuba, IMP TOZD Klima, Iskra avtomatika DSSS, ELMA, Belinka, JUB, Jugokril, Prod, Opekarna Črnuče, Kuverta, Tekstil TOZD Tonosa, Ljubljanske mlekarne TOZD Mlekarne, DELO TOZD grafika, Agroobnova TOZD Gradnje, Agroobnova TOZD Mehanizacija, Agroobnova DSSS, Kmetijska zemljiška skupnost, Vodno gospodarsko pod., Obnova TOZD PB, IMP TOZD PB, Instalacija TOZD PB, Aza, Projekt nizke gradnje, Hidroinženiring, GP Bežigrad TOZD II, GP Bežigrad DSSS, Instalacija DSSS, IMP DSSS, Instalacija TOZD montaža, Republiška skupnost za ceste, Lesnina DSSS, Pleteks, Elektrotehna DSSS, Elektrotehna TOZD Elgro, Gramex DSSS, Salus, Astra TOZD veleprodaja, Lesnina TOZD NT na debelo, Elektrotehna TOZD Eleks, Astra TOZD ZT, Gospodarsko razstavišče, Lik, Imos, Consortium, Uniteks, Gostinsko podjetje Bežigrad, Cestno podjetje Bežigrad, Cestno podjetje TOZD del. rest., IMP TOZD družbeni standard, Avto hiša TOZD avtomehanični obrati, Gral Avtoobnova, Avtocommerce TOZD servis, Tapetdekor, Pohištveno mizarstvo, GP Bežigrad TOZD IV, SOP Črnuče, Umetni kamen, Kamin, Kristal, Montaža, Samoupravna stanovanjska skupnost, Komunalno podjetje TOZD Zale.

Torej, kljub temu, da v globalu občinskega gospodarstva izkazuje pozitivno razmerje gibanje rasti produktivnosti in osebnih dohodkov je še vedno 65 organizacij, ki se niso držale kriterija, ki so ga sprejele v dogovoru o temeljih družbenega plana razvoja občine Ljubljana Bežigrad ter so relativno namenile več za osebne dohodke kot pa za razširjeno reprodukcijo v primerjavi z letom dni prej. To pa tudi kaže, da osebni dohodek še vedno ni kriterij delitve, pač pa ga formiramo avtonomno, s tem tudi delitev po delu ni izvedena tako, kot to zahteva zakon o združenem delu. Vse organizacije, ki izkazujejo neskladnost gibanja rasti osebnih dohodkov ter produktivnosti bi morale preveriti svoje kriterije delitve ter odpraviti pomanjkljivosti, sicer bo neposreden notranji pritisk za neustrezno delitev še naprej vplival na padanje reprodukcijske sposobnosti.

Gospodarstvo izloča sredstva za enostavno reprodukcijo z amortizacijo, ki predstavlja izrabo osnovnih sredstev v procesu dela in se obračunava v porabljenih sredstvih, torej strošek. Ostanek dohodka pa predstavlja čista ustvarjena sredstva za razširjeno reprodukcijo, ki jih gospodarstvo nalaga v nova osnovna ali obratna sredstva. V delitvi družbenega proizvoda (amortizacija + doseženi dohodek) štejemo za sredstva reprodukcije gospodarstva obe kategoriji skupaj, saj je v praksi pri posameznih primerih težko razmejevati investicije, ki predstavljajo direktno zamenjavo izrabljenih osnovnih sredstev od nakupa dodatnih novih osnovnih sredstev (zamenjani stroj je navadno boljše od starega, torej je v njem tudi del novega stroja).

Ze prej smo ugotavljali, da je gospodarstvo izločilo 26,4 odstotka družbenega proizvoda (doseženi dohodek + obe amortizaciji) za razširjeno reprodukcijo. Vendar moramo tu poudariti, da gre velik del tega na račun amortizacije. Poglejmo to primerjavo v številkah.

STRUKTURA SREDSTEV ZA REPRODUKCIJO v 000 din

Dejavnost	Amortizacija I + II	Del D za posl. in rezerv. sred.	Sred. za reprodukt.	Delež amortiz.
	1	2	3	1:3
Industrija	227.342	180.247	407.589	55,7
Gradbeništvo	105.241	123.641	228.882	45,8
Promet	97.847	22.398	120.245	81,3
Trgovina	98.764	175.685	274.449	35,9
Gostinstvo	3.492	6.253	9.682	35,4
Obrt	17.810	29.465	47.275	37,6
St.-kom. dej.	4.747	3.452	8.199	57,8
OZD iz neg.	8.938	22.149	31.087	28,8
Skupaj	564.118	563.291	1.127.409	50,0

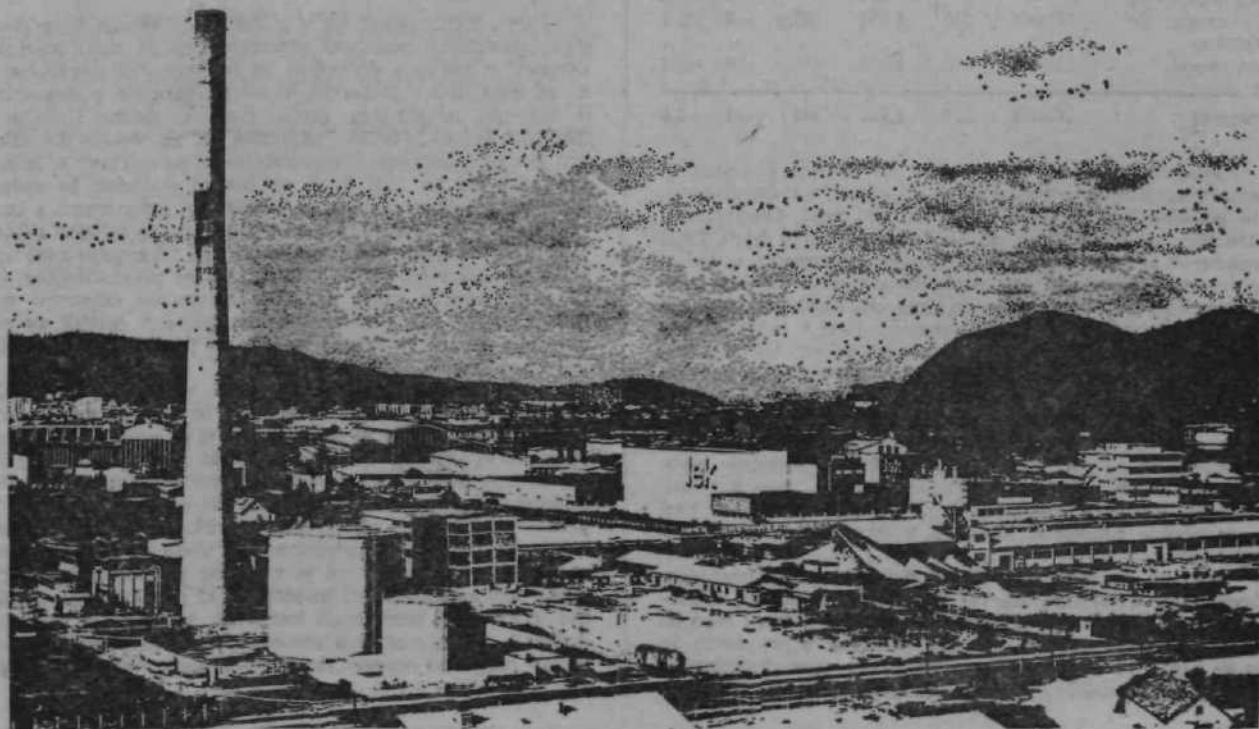
Vidimo, da je gospodarstvo v porabljenih sredstvih izločilo ravno toliko amortizacije kot je iz dohodka izločilo sredstev za rezervne in poslovne sklade. Amortizacija je celo večja od sredstev za sklade v industriji ter v prometu. V slednji dejavnosti predvsem na račun INEKS-ADRIA AVIOPROMETA, ki obračunava zelo visoke stopnje amortizacije osnovnih sredstev (letal), hkrati pa ima dohodek močno obremenjen z obrestmi za kredite.

Primerjava števila zaposlenih v lanskem letu na leto pred tem in še posebej glede na planske proporce nam daje zelo ugodno sliko. Po dolgih letih je hitra rast zaposlovanja ustavljena. V dogovoru o temeljnih družbenega plana razvoja občine Ljubljana Bežigrad je dogovorjena

maksimalna povprečna letna stopnja rasti števila zaposlenih v občini na 2,2 odstotka. Gibanje v letu 1976 pa je bilo naslednje:

GIBANJE RASTI ZAPOSLOVANJA

Dejavnost	Pov. št. zap. v letu 1976	Stopnja rasti %	Planska stop. %	Razlika
Industrija	9.330	-0,5	3,0	-2,5
- Elektr.	3.253	-0,8	4,3	-5,1
- Grafična	1.894	0,5	2,5	-2,0
- Kemična	406	6,6	7,0	-0,4
- Kovinska	1.366	1,3	-	+1,3
- Tekstilna	486	-32,8	-	-32,8
- Ind. grad. mat.	202	6,9	-	+6,9
- Energetika	79	16,2	15,4	+0,8
- Živilska	603	-2,0	1,6	3,6
- Ostalo	1.041	17,6	6,0	+11,6
Gradbeništvo	7.267	3,3	1,4	+1,9
- Projekt.	728	7,5	-	+7,5
- Montaža	2.721	6,2	3,8	+2,4
- Operativa	3.759	0,5	-	+0,5
Promet	1.018	3,4	1,5	+1,9
Trgovina	4.858	2,6	1,5	+1,1
Gostinstvo	302	2,4	3,8	-1,4
Obrt	1.974	-6,8	2,2	-9,0
St.-kom. dej.	195	-2,5	3,2	-5,7
OZD iz neg.	1.055	3,5	2,2	+1,3
Skupaj	25.999	0,9	2,2	-1,3

Število zaposlenih v gospodarstvu Bežigrada v lanskem letu praktično ni povečano. V gospodarstvu dela 26.000 ljudi, kar je manj kot 1 odstotek več kot v letu 1975. Lahko smo zadovoljni z rezultati obsežne akcije znižanja stopnje rasti zaposlovanja, v kolikor le-to zaposlovanje ne daje boljših rezultatov, torej pozitivnih mejnih prirastov.

Zajemanje števila zaposlenih je tukaj po organizacijskem principu. Edino resno odstopanje od planskih dokumentov v smeri navzgor je opazno v panogi industrije gradbenega materiala, pri drugi industriji ter pri projektivi v okviru gradbeništva. Le-ta še posebej intenzivno povečuje število zaposlenih kljub temu, da je bilo dogovorjeno, da naj bi v petletnem planskem obdobju manj zaposlovala. Podobno velja za industrijo gradbenega materiala.

Poglejmo še nekaj kazalcev poslovanja, ki jih sicer tako vedno obravnavamo v naših analizah poslovanja gospodarstva. Rentabilnost (doseženi dohodek na povprečno uporabljena osnovna sredstva), ekonomičnost (razmerje celotnega dohodka in porabljenih sredstev), akumulativnost (delež sredstev namenjenih za poslovne in rezervne sklade v doseženem dohodku + amortizacija II), ter reproduktivnost (delež sredstev za poslovne in rezervne sklade na povprečno angažirana poslovna sredstva).

RENTABILNOST IN EKONOMICNOST

Dejavnost	Rentabilnost		Ekonomičnost	
	Indeks	Indeks	Indeks	Indeks
Industrija	43,2	92	143	104
Gradbeništvo	82,4	92	152	105
Promet	26,9	96	142	103
Trgovina	26,8	98	109	101
Gostinstvo	34,7	80	164	102
Obrt	63,5	92	165	101
St.-kom. dejavnost	88,4	93	155	79
OZD iz neg.	97,4	86	207	113
Skupaj	41,3	96	123	103

Kljub ugodnim poslovnim rezultatom, dobrim razmerjem ustvarjenega dohodka ter presežni stopnji rasti družbenega produkta, podatki kažejo, da rentabilnost poslovanja pada. Ali drugače povedano, 100 din uporabljenih poslovnih sredstev je dalo v letu 1976 manj dohodka kot leto dni prej in to za 2 odstotka manj. Tako so delavci v gospodarstvu Bežigrada v povprečju s 100 din uporabljenih poslovnih sredstev ustvarili 41,3 din dohodka, ki so ga nato razdelili na zakonske, pogodbene, samoupravno dogovorjene obveznosti, osebne dohodke in prejemke ter sklade. Izkoriščenost poslovnih sredstev (v finančnih razmerjih) je tako nižja kot v letu dni prej. Prav v nobeni dejavnosti ni rentabilnost poslovanja ostala na nivoju leta 1975. Povprečno uporabljena poslovna sredstva so znašala v letu 1976 9.106.871.000 din, kar je za 20 odstotkov več kot leto dni prej. Se vedno je občuten delen vpliv revalorizacije osnovnih sredstev, kar je tudi eden izmed vzrokov nižje rentabilnosti v letu 1976. Vsekakor pa moramo poudariti, da je gospodarska ekspanzija v zadnjih mesecih lanskega leta rentabilnost močno popravila, saj smo v 9 mesecih beležili povečanje koeficienta obračanja obratnih sredstev ter zelo hitro rast doseženega dohodka. Povprečna dosežena rentabilnost lani je 41,3 din na 100 din poslovnih sredstev, ob povprečnem tempu razvoja prvih devetih mesecev pa bi dosegla v lanskem letu komaj nivo 35,6 din. Pozitivna razlika zadnjih treh mesecev znaša kar 5,7 din na 100 din sredstev. To kaže na zelo ugoden razvoj gos-

podarstva ob koncu lanskega leta, žal pa je bilo to premalo, da bi dosegli nivo leta 1975.

Najvišjo rentabilnost imajo OZD iz negospodarstva, 97,4 din, najnižja pa je v trgovini in prometu, 26,8 oziroma 26,9 din na 100 din povprečno uporabljenih poslovnih sredstev.

Ekonomičnost, ki je razmerje celotnega dohodka ter porabljenih sredstev za doseganje tega dohodka, smo omenjali že na začetku analize, ko smo ugotavljali hitrejšo rast dohodka od rasti celotnega dohodka ter stabilizacijsko obnašanje na področju stroškov. Ekonomičnost poslovanja znaša v povprečju gospodarstva lani 123 din celotnega dohodka na 100 din porabljenih sredstev ali 3 odstotke več kot leta 1975. To je zelo dober rezultat. Vse dejavnosti izkazujejo pozitiven indeks ekonomičnosti, razen stanovanjsko-komunalne dejavnosti. Seveda je ekonomičnost močno odvisna od tipa dejavnosti, tako izkazuje trgovina ekonomičnost 109 (ali 109 din celotnega dohodka na 100 din porabljenih sredstev oziroma 9 din doseženega dohodka na 100 din porabljenih sredstev) ter indeks povečanja ekonomičnosti 101 oziroma 1 odstotek, kar je ob velikem prometu, ki ga trgovina ustvarja, povečanje doseženega dohodka kar za 17 odstotkov. Nasprotno pa OZD iz negospodarstva z 100 din porabljenih sredstev dosegajo 207 din celotnega dohodka ali 13 odstotkov več kot leta 1975, kar pa rezultira nato v 31-odstotnem povečanju doseženega dohodka.

Ekonomičnost v znesku 100 ali manj bi pomenila ustvarjanje izgube z načenjanjem lastne substance. Takega primera lani v naši občini ni bilo.

AKUMULATIVNOST IN REPRODUKTIVNOST

Dejavnost	Akumulativnost		Reproduktivnost	
	Indeks	Indeks	Indeks	Indeks
Industrija	14,2	85	6,1	78
Gradbeništvo	12,0	95	9,8	80
Promet	9,9	139	2,6	130
Trgovina	19,3	90	4,8	92
Gostinstvo	18,1	91	6,2	72
Obrt	11,9	84	7,6	78
St.-kom. dejavnost	12,1	327	10,7	306
OZD in neg.	14,3	95	14,5	52
Skupaj	14,3	89	5,9	87

Glede na to, da iz dohodka plačujemo vrsto obveznosti in pokrivamo osebne dohodke, lahko neka organizacija ali pa dejavnost kljub dobri rentabilnosti vseeno ne ustvarja dovolj dohodka, da bi lahko izločala tudi sredstva za sklade. Zato vedno opazujemo tudi podatke akumulativnosti ter reproduktivnosti.

Akumulativnost, ki predstavlja delež sredstev za poslovne in rezervne sklade gospodarstva nasproti doseženemu dohodku z amortizacijo II je v lanskem letu nižja kot leto dni prej. Enostavno akumulativnost gospodarstva pada. Lani je gospodarstvo izločilo povprečno 14,3 odstotka doseženega dohodka za sklade, kar znese 11 indeksnih točk manj kot leto dni prej. Nobena dejavnost ni presegla akumulativnosti vsaj za 20 odstotkov, kar pomeni, da se relativno majhen delež dohodka izloča za razvoj. Posledice ob padanju akumulativnosti na daljši rok pa so znane (nesposobnost razvoja). Stopnja akumulativnosti sta povečala le stanovanjsko-komunalna dejavnost ter promet, vendar je še vedno nizka.

Tudi reproduktivnost hitro pada. Sto din povprečno uporabljenih poslovnih sredstev je dalo v lanskem letu samo 5,9 din sredstev za reprodukcijo, kar predstavlja 23

indeksnih točk manj kot v letu 1975. Samo v dejavnosti prometa ter stanovanjsko-komunalne dejavnosti je reproductivnost višja kot leto dni prej. Razmerje v delitvi dohodka se ne obrača v korist sredstev za razvoj gospodarstva. Ponovno lahko poudarimo, da predstavljajo sredstva za razvoj oziroma reprodukcijo gospodarstva praktično ostanek ostanaka dohodka ter tisti faktor v delitvi, ki mu posvečamo najmanj pozornosti, kadar delimo dohodek ter ga dobimo kot rezultat ko poplačamo vse obveznosti iz dohodka, čeprav bi mu morali nameniti največ pozornosti.

Razmerje kupci-dobavitelji (terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev) predstavlja v času sistema plačane realizacije manj pomemben podatek, ki ga ugotavljamo na dan 31. XII. 1976. Ta nam pove, koliko terjatev je imelo naše gospodarstvo tega dne do svojih kupcev ter kakšne obveznosti do svojih dobaviteljev. Stanje konec leta je bilo naslednje: celotno bežirajsko gospodarstvo je imelo 1.931.738.000 din terjatev do kupcev, kar je za eno tretjino manj kot leto dni prej, ter za 2.094.131.000 din obveznosti do dobaviteljev, kar je ena petina manj kot leto dni prej. Saldo terjatev in obveznosti je tako po dolgem času negativen za bežirajsko gospodarstvo ter znaša 102.393.000 din. Če bi 31. XII. 1976 napravili pobotanje vseh terjatev in obveznosti bi moralo bežirajsko gospodarstvo stanje svojih računov zmanjšati za navedeni saldo. Praktično lahko sedaj rečemo, da je bežirajsko gospodarstvo za znesek 102 vloženi din kreditirano s strani dobaviteljev.

Sicer pa je likvidnost gospodarstva izjemno dobra. Ob koncu leta je bilo vseh denarnih sredstev za 2.911.465.000 din, že skoraj za dve milijardi več kot v devetmesečju ter 2,5-krat več kot ob koncu leta 1975. Na žiro računih je praktično preveč denarja. O nelikvidnosti sploh več ne govorimo.

Poslovna sredstva (osnovna sredstva, obratna sredstva in plasmani iz poslovnih sredstev) so povečana kar za 32 odstotkov.

POSLOVNA IN OBRATNA SREDSTVA

v milijon din

Dejavnost	Poslovna sredstva	Indeks	Obratna sredstva	Indeks	Delež obr. sredstev
1	2	3	4	5	4:2
Industrija	6.781	140	4.662	164	68,7
Gradbeništvo	3.935	141	2.591	142	65,8
Promet	1.027	141	395	156	38,4
Trgovina	6.562	122	4.593	119	70,0
Gostinstvo	129	137	16	69	12,4
Obrt	508	104	233	110	45,8
St. Kom. dej.	64	134	31	150	48,4
OZD iz neg.	281	114	162	115	57,7
Skupaj	19.286	132	12.614	139	65,4

Celotna poslovna sredstva bežirajskega gospodarstva znašajo 19.286.013.000 din ali skoraj 742.000 din sredstev na delavca. Od tega je obratnih sredstev 12.614.235.000 din ali 485.000 din na delavca. Povečanje tako osnovnih kot obratnih sredstev je bilo v lanskem letu veliko, prvih predvsem na račun revalorizacije osnovnih sredstev ter s tem bolj realne cenitve osnovnih skladov, drugih pa predvsem na račun izboljšane likvidnosti gospodarstva na osnovah spremenjene zakonodaje.

Del osnovnih sredstev predstavljajo delovne priprave, ki nas v analizah običajno tudi najbolj zanimajo. Od vseh poslovnih sredstev, ki jih je bilo ob koncu leta za

7.669.778.000 din, smo imeli delovnih priprav za 3.439.805.000 din, ali 132.000 din delovnih priprav na delavca v povprečju.

VREDNOST DELOVNIH PRIPRAV IN STOPNJA ODPISA v 000 din

Dejavnosti	Delovne pr. po nab. vred.	Indeks	Stop. odpisa del. priprav	Indeks
Industrija	1.431.951	113	76,4	102
Gradbeništvo	539.208	114	72,4	102
Promet	987.132	142	48,7	107
Trgovina	340.472	112	71,1	106
Gostinstvo	16.772	114	58,8	106
Obrt	118.667	98	70,4	110
St.-kom. dejavnost	5.604	110	65,3	112
Skupaj	3.439.805	119	69,6	102

Povečanje delovnih priprav v lanskem letu znaša 19 odstotkov, toliko kot je bil povečan doseženi dohodek. Najbolj so delovne priprave povečali v dejavnosti prometa, kar za 42 odstotkov, najbolj na račun INEKS-ADRIA AVI-OPROMETA. Povečanje v višini 19 odstotkov je ugodno. Bolj neugodno pa so visoke stopnje odpisanosti delovnih priprav. Že 70 odstotkov vseh delovnih priprav je amortiziranih (finančno oziroma knjigovodsko), pri čemer ta odpisanost zajema tako fizično kot tehnološko zastarelost. Le v prometu je stopnja odpisa manjša kot 50 odstotkov.

Za investicije so vse gospodarske organizacije Bežigrada (brez Republiške skupnosti za ceste, ZŽTP — Zavoda za investicije ter Cestnega sklada, ki izvajajo praktično prelivanje sredstev cele republike za investicije pa jih SDK vodi za področje Bežigrada, ter imajo sedež na področju naše občine) izplačale 1.277.879.000 din. 44 odstotkov teh sredstev so namenili za gradbena dela, naslednjih 44 odstotkov za opremo ter 22 odstotkov za druge namene.

Bežigrasko gospodarstvo je leta 1976 zaključilo s pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco — pokritje uvoza z izvozom je 121,2 odstotka — izvozni plan 120 milijonov dolarjev je presežen za polovico (indeks — 150), uvozni 180 milijonov dolarjev dosežen — (indeks 82). To je predvsem rezultat trgovine, saj predstavlja njena zunanjetrgovinska menjava dve tretjini celotne bežigraske. Pohvalno je gibanje menjave v Uniteksu, ki je izvoz za polovico povečal, uvoz pa za tretjino zmanjšal, tako, da sta izvoz in uvoz v lanskem letu enaka (27 milijonov dolarjev), seveda pa je treba vedeti, da Uniteks posluje praktično le za račun svojih članic — tekstilnih tovarn v Sloveniji in izven nje. Velika izvoznika sta še Slovenijales — TOZD Polf. izdelkov — 51 milj. in Lesnina 31 milj. USA dolarjev. Commerce, Astra in Elektrotehna — TOZD Eleks imajo še vedno precej slabo pokritje uvoz z izvozom (22, 9, 22 milj. dolarjev uvoza — 10, 18 in 24-odstotno pokritje).

V celotnem izvozu 180 milj. ameriški dolarjev odpade — kot smo že omenili največji delež 66,9 odstotka na trgovino, ki je glede na leto 1975 povečala izvoz kar za 41,4 odstotka. V glavnem je izvažala za druge — 95,3 odstotka, to pomeni za tuje OZD. Industrija je udeležena s 14,4 odstotka — največji izvozniki so Unis — TOZD Rog 2,7 milj., MK — TOZD Tiskarna 2,1, Belinka 1,8, Energoinvest — TOZD Tovarna transformatorjev 2,9, Iskra avtomatika — TOZD Tela 2,5 in Geološki zavod — TOZD Geotehnična in rud. dela 9 milj. USA dolarjev. Industriji sledijo druge dejavnosti s 13,7-odstotnim deležem, na gradbeništvo odpade le 5 odstotkov celotnega bežigraskega izvoza (večji izvozniki so Termika — 5,1 milj., GP Obnova 1,7 in IMP — TOZD elektromontaža 1,5 milj.).

REGIONALNA STRUKTURA IZVOZA

	Države v razvoju			Skupaj
	Zahod	Vzhod	Države v razvoju	
Industrija	57,2	30,1	12,7	100,0
Gradbeništvo	78,7	21,3	—	100,0
Trgovina	71,5	6,7	21,8	100,0
Ostalo	95,8	0,6	3,6	100,0
Skupaj	73,1	10,0	16,9	100,0
l. 1975	80,1	12,1	7,7	100,0

Regionalna struktura izvoza kaže na uresničevanje planiranih nalog — izvoz na zahod in vzhod je zmanjšal v korist držav v razvoju, kjer imamo kot neuvrščena država še velike možnosti.

Uvoz 148 milj. USA dolarjev v letu 1976 je v primerjavi s predhodnim letom manjši za 12 odstotkov — to pomeni za 3-krat toliko kolikor je bil planiran za lansko leto (4 odstotke manjši). V primerjavi s Slovenijo je zmanjšanje uvoza malo manjše, in sicer je razlika 3 odstotke (indeks uvoza v SRS je 85). Največji delež v uvozu kot v izvozu ima trgovina 67,9 odstotka, sledi ji industrija s 16,8 ter druge dejavnosti s 14,2 odstotka. Minimalen — 1,2-odstoten delež v uvozu zavzema gradbeništvo, kjer je uvoz najbolj zmanjšal — indeks 44,4. Indeks pod 100 imata tudi trgovina in industrija. Povečan uvoz je zabeležen le v drugih dejavnostih, kjer je najmočnejši uvoznik — nanj odpade 91 odstotkov uvoza — Interexport — TOZD IAA za dve tretjini povečal uvoz — seveda v sorazmerju z izvozom, saj je pri IAA pokritje 118-odstotno.

REGIONALNA STRUKTURA UVOZA

	Države v razvoju			Skupaj
	Zahod	Vzhod	Države v razvoju	
Industrija	93,2	6,8	—	100,0
Gradbeništvo	89,1	10,9	—	100,0
Trgovina	84,5	8,7	6,8	100,0
Ostale dejavnosti	96,2	0,4	1,4	100,0
Celotno gosp.	88,0	7,2	4,8	100,0
leto 1975	93,2	2,7	4,2	

Tudi pri uvozu zasledimo izboljšanje regionalne strukture. Delež uvoza iz držav v razvoju je sicer minimalno povečan, spremenjena pa sta tudi deleža uvoza z zahoda (5 odstotkov manjši delež) in vzhoda. Največji delež zavzema v vseh dejavnostih uvoz z zahoda. V industriji in gradbeništvu je ostala razlika uvoz z vzhoda, trgovina in ostale dejavnosti pa si še naprej prizadevajo za menjavo blaga in storitev z državami v razvoju — trgovina uvaža iz teh dežel 6,8 odstotka od skupne vrednosti njenega uvoza!

V nadaljevanju analize bomo obravnavali poslovanje organizacij združenega dela še bolj podrobno v okviru posameznih dejavnosti, kajti vsaka dejavnost posluje v specifičnih pogojih in so zato rezultati gospodarjenja prav tako različni. V posameznih poglavjih bomo spremljali gibanje posameznih organizacij združenega dela, predvsem tistih, ki so na posameznih sektorjih gospodarjenja beležili kritičnejše rezultate.

INDUSTRIJA

V letu 1976 je v industriji poslovalo 30 temeljnih organizacij združenega dela in njihovih skupnih služb. Te so ustvarile kar 20 odstotkov celotnega dohodka vsega bežigraskega gospodarstva. Delež doseženega dohodka in pa sredstev namenjenih v poslovni in rezervni sklad pa je skoraj tretjina vseh v bežigraskega gospodarstvu. Izgubo smo zabeležili le v eni temeljni organizaciji, in sicer v Labodu TOZD TIP-TOP, ki pa je minimalna in znaša 640.000 din. V industriji je zaposleno 9.300 delavcev kar predstav-

Ija 35,9 odstotka vseh zaposlenih v bežigranskem gospodarstvu. Delež industrije v vseh pogledih, tako glede na število zaposlenih po doseženem dohodku ali po sredstvih, namenjenih za poslovni in rezervni sklad postavlja industrijo na prv mesto po pomembnosti. Industrija je tudi v srednjeročnem planu predvidena kot glavni vzvod razvoja. Še prav posebej to velja za elektroindustrijo in živilsko industrijo, kemično industrijo in geološko rudarsko dejavnost, ki predstavljajo prioritetne panoge v tem srednjeročnem razvoju. Družbeni proizvod v vseh teh dejavnostih naj bi rasel nad 10 odstotkov letno, zaposlovali pa naj bi po stopnji 3 odstotke letno.

Industrijske temeljne organizacije združenega dela so v lanskem letu dosegle 3.943.721.000 din celotnega dohodka, kar je za 13 odstotkov več kot v letu 1975. Med temeljnimi organizacijami so najbolj povečale celotni dohodek Savske elektrarne TOZD Elektroprenos in TOZD Telekomunikacije, Tonosa, Ljubljanske mlekarne DSSS, Geološki zavod TOZD GRD in DSSS. Nižji celotni dohodek pa so zabeležili v Energoinvestu TOZD Transformatorji ter v LABOD TOZD TIP-TOP.

Industrija je dosegla 1.178.958.000 doseženega dohodka in s tem le tega povečala za 22 odstotkov v primerjavi z letom poprej. Največje povečanje doseženega dohodka so zabeležili v Fužinarju, IMP TOZD TEN, Labodu TOZD TIP-TOP, Ljubljanske mlekarne TOZD Mlekarne in v Geološkem zavodu.

Gibanje teh dveh ekonomskih kategorij kaže na korenito izboljšanje ekonomičnosti poslovanja, saj so porabljena sredstva zaostajala za rastjo doseženega dohodka oz. celotnega dohodka. Industrija je tako povečala ekonomičnost za 4 odstotke. Za več kot 10 odstotkov so povečali ekonomičnost v Fužinarju, IMP TOZD TEN, Labodu TOZD TIP-TOP in v Delu DSSS.

Industrija ni dosegla povprečne likvidnosti v gospodarstvu. Terjatve so se zmanjšale za 22 odstotkov, medtem ko so obveznosti do dobaviteljev narasle za 8 odstotkov. V kupcih in drugih terjativah ima industrija vezanih 109.746.000 din več kolikor znašajo njene obveznosti.

Zaloge so se v industriji povečale za 19 odstotkov, to pa pomeni, da jih je tudi v količinskem smislu več kot lansko leto. Neprimerno večje zaloge kot leto poprej so imeli IMP TOZD Klma, Fužinar, Iskra TOZD TELA, Labod TOZD TIP-TOP in pa Ljubljanske mlekarne DSSS ter Geološki zavod TOZD GRD.

Zaostreni pogoji gospodarjenja in bojazen, da ne bi ustvarjali zadostnega ostanka dohodka je povzročila zmanjšanje amortizacije nad predpisanimi stopnjami. Le šest temeljnih organizacij je povečalo to obračunsko postavko.

Za celotno panogo industrije je značilno močno povečanje virov poslovnih sredstev. Predvsem so se povečali tuji viri, tako da je delež lastnih virov samo 30,1 odstotka. Do 10 odstotkov lastnih virov imajo Elma, Jugocryl in Prod.

Industrija ima zelo zastarela delovna sredstva, saj jih je že 76,4 odstotka odpisanih. Nad 95 odstotkov je odpisanih delovnih sredstev v Iskra Avtomatika TOZD TELA, Energoinvest TOZD Transformatorji (99,4 odstotka!), IMP TOZD TEN in Belinki.

Produktivnost so v industriji v povprečju dvignili za 20 odstotkov nominalno. Največji premiki navzgor so v Unis TOZD Rog, Energoinvest TOZD Transformatorji, IMP TOZD TEN, Labod TOZD TIP-TOP (290!), Ljubljanske mlekarne DSSS in Geološki zavod OZD GRD. Produktivnost pa so znižali v Tubi, Iskri Avtomatiki DSSS, Jugocryl in v Embi.

Akumulativnost se je v celoti znižala za 17 odstotkov. Povečali so jo samo v TKG, Unis TOZD Rog, IMP TOZD TEN, Tehnika TOZD IBI, Ljubljanske mlekarne TOZD Mlekarne, Emba in Mladinska knjiga TOZD Tiskarna.

Povprečni osebni dohodek na zaposlenega je 3.989 din in le nekoliko višji od gostinstva, ki je na zadnjem mestu. Najvišji osebni dohodek je bil izplačan v Iskri Avtomatiki DSSS, in sicer 5.600 din, najnižji pa v Labodu TOZD TIP-TOP 2.389 din. Osebnih dohodkov sta znižali le Jugocryl in Tehnika TOZD IBI. Najvišji porast osebnih dohodkov pa

je zabeležen v Ljubljanskih mlekarnah DSSS in Unis TOZD Rog.

Posebej je treba omeniti poslovanje Proda, t. j. podjetje v ustanavljanju. Izguba je bila pričakovana, saj podjetje v ustanavljanju še ni v stanju realizirati kakršnekoli dohodka. Edina njihova sredstva predstavljajo obresti. Izgubo pokrivajo po pogodbi ustanovitelji.

GRADBENIŠTVO

V gradbeništvu je razvrščenih 40 temeljnih organizacij združenega dela in njihovih skupnih služb. Za industrijo je v gradbeništvu zaposlenih največ ljudi, in sicer 7.267 kar je 3 odstotke več kot leto poprej. Ustvarili so 2.834.690.000 din celotnega dohodka in 978.213 din doseženega dohodka. Prvi je povečan za 7 odstotkov, drugi pa za 18 odst. v nasprotju za leto poprej. Del dohodka za poslovni sklad in rezervna sredstva je oblikovan v višini 123.641.000 din, kar je za 13 odst. več za leto poprej. Največje povečanje obsega poslovanja zasledimo pri projektantskih organizacijah, medtem ko so gradbeniške TOZD zmanjšale obseg del. V podobnih smereh se gibljejo tudi podatki o doseženem dohodku. Podatki o dohodku namenjenem za poslovni sklad in rezervni sklad pa so zelo različni. Tudi pri teh je očitno, da je projektantom ostalo več kot gradbencem. Izstopajo le Termika TOZD Montaža, IMP TOZD ELM. Iz teh podatkov je možno ugotoviti, da se je ekonomičnost v gradbeništvu v celoti močno popravila. Tudi za ekonomičnost velja ista ugotovitev kot zgoraj. Najbolj so ekonomičnost popravili v Konstrukti in Smeltu ter Industrijskem biroju. Veliko zmanjšanje ekonomičnosti pa je opaziti v Biroju za projektiranje, Kmetijski, zemljiški skupnosti in Instalaciji DSSS.

Likvidnost v gradbeništvu se je močno izboljšala. Terjatve so se znižale za 33 odstotkov, obveznosti pa za 7 odstotkov. Kljub temu še vseeno dolgujejo drugi gradbeništvu več kot dolguje gradbeništvu drugim (15.340.000 din).

Zaloge so se v gradbeništvu povečale za 19 odstotkov, indeks po posameznih temeljnih organizacijah zelo varirira, tako da so v IMP DSSS dosegle le-te indeks 220, v G. P. Bežigrad pa 70. V celoti pomeni za gradbeništvu to povečanje količinskega povečanja zalog.

Gradbeništvu je edina dejavnost, ki je povečala amortizacijo nad predpisanimi stopnjami, res pa je, da je na to močno vplival zakon o revalorizaciji osnovnih sredstev. Od štiridesetih predlagateljev zaključnega računa je le 14 obračunalo amortizacijo nad predpisano stopnjo. To so: Slovenija ceste TOZD VG in NG, Termika TOZD Montaža in DSSS, IMP TOZD ELM in še nekateri drugi.

Viri poslovnih sredstev so se povečali za 42 odstotkov. V gradbeništvu so se povečali lastni viri bolj kakor tuji viri. To velja samo še za Stanovanjsko komunalno dejavnost in OZD iz negospodarstva. Delež lastnih virov znaša 35,5 odstotka. Ta odstotek je v posameznih TOZD zelo različen. Nekateri razpolagajo skoraj z samimi lastnimi viri. To so predvsem manjše projektantske organizacije in pa G. P. Bežigrad TOZD I, TOZD III, Podjetje za vzdrževanje avtocest SRS. Od drugih večjih temeljnih organizacij gradbeništvu pa imajo majhen delež lastnih sredstev Slovenija ceste TOZD VG, Smelt in Slovenija ceste TOZD NG ter Instalacija TOZD Montaža.

Stopnja odpisanosti delovnih sredstev je nekoliko nad občinskim povprečjem. Najbolj iztrošena delovna sredstva imajo Vodnogospodarsko podjetje, Slovenija ceste TOZD NG, Cestno podjetje TOZD Gradnje in pa IMP TOZD Montaža. Najmanj iztrošene delovne priprave imajo v LUZ, Smelt, Hidroinženiringu, Agroobnovi — obeh TOZD in pa v Obnovi ter Instalaciji DSSS.

Gradbeništvu je daleč najmanj storilo na področju produktivnosti. Nominalno je ta porasla samo za 4 odstotke. Ker pa so se cene dvignile dosti več kot 4 odstotke, kaže na to, da prizadevanja na tem področju niso zadovoljiva. Očitno so rezerve v gradbeništvu še močno neizkoriščene, saj kljub posodabljanju in novi tehnologiji na zaposlenega ustvarimo manj kot smo v preteklem letu. Takšni so v: IMP TOZD PB, Agroobnova TOZD Gradnje, TOZD Mehanizacija in DSSS, Kmetijska zemljiška skupnost, Vodnogospodarsko podjetje, Instalacija TOZD Monta-

ža. Pohvalimo lahko projektantske organizacije (LUZ, Smelt, Industrijski biro).

Akumulativnost gradbeništva je prav tako upadla. Niso redke temeljne organizacije, kjer jim je akumulativnost upadla za več kot 50 odstotkov (Agroobnova TOZD Mehahnizacija, Kmetijsko zemljiška skupnost). Povečano akumulativnost lahko zasledimo le pri projektantskih organizacijah in pa pri Cestnem podjetju TOZD Gradnje, Termika TOZD Montaža in DSSS.

Gradbeništvo kot dejavnost beleži najmanjši porast osebnih dohodkov. Tako so se gradbincom znižali realni osebni dohodki. Ohranili so sicer nadpovprečen osebni dohodek, vendar je ta pogojen s pogoji dela te dejavnosti.

Nominalno so se osebni dohodki znižali v AZA, Agroobnova DSSS, Slovenija ceste TOZD VG in TOZD NG. Tudi povišanja osebnih dohodkov so najvišja v projektantskih organizacijah in pa v Agroobnovi TOZD Gradnje, G. P. Bežigrad TOZD II in DSSS, Instalacija DSSS in TOZD Montaža. Najvišji osebni dohodek na zaposlenega so izplačevali v Industrijskem biroju, ta znaša 8.015, pod 4.000 din pa imajo v glavnem temeljne organizacije gradbeniške operative (Slovenija ceste VG, Agroobnova TOZD Gradnje, G. P. Obnova Splošne gradnje, Slovenijaceste nizke gradnje in Cesto podjetje TOZD Gradnje ter Projekting biro).

PROMET

V dejavnosti prometa deluje pet organizacij združenega dela, ki imajo skupaj 1.018 zaposlenih ali 3,9 odstotka vseh zaposlenih v gospodarstvu Bežigrada. To so Cestno podjetje DSSS s 76 zaposlenimi, Ineks-Adria Aviopromet z 289 zaposlenimi, Cestno podjetje TOZD vzdrževanje s 194 zaposlenimi, Republiška skupnost za ceste z 289 zaposlenimi ter PTT TOZD servis s 170 zaposlenimi. Le-ti so lani ustvarili skupaj 701.497.000 din celotnega dohodka, kar je 22 odstotkov več kot leto dni prej ter dosegli 206.942.000 din dohodka, kar znaša 31 odstotkov več.

V prometu je produktivnost vseh dejavnosti v občini najvišja in znaša 210.584 din dohodka in amortizacije II

na zaposlenega. Povečanje produktivnosti v lanskem letu znaša 24 odstotkov. Poslovni rezultati so zelo ugodni. Akumulativnost je povečana za 39 odstotkov, kar je zelo dobro, kljub temu da je najnižja med vsemi dejavnostmi in znaša 9,9 odstotka dohodka. Ta rezultat gre na račun Ineks-Adria Avioprometa, ki je zelo specifična dejavnost z izjemno obremenitvijo dohodka s pogodbenimi obveznostmi, skoraj 6 odstotkov dohodka morajo nameniti za obresti in zavarovalnine (3-krat več kot znašajo osebni dohodki v tej temeljni organizaciji združenega dela), prav tako pa tudi amortizacija predstavlja v strukturi porabljenih sredstev izjemen delež (amortizacija je skoraj tolikšna, kot osebni dohodek).

Akumulativnost in reproduktivnost v dejavnosti prometa raste (prva za 74 odstotkov, druga za 30 odstotkov). Tako je šlo 31,7 odstotka dohodka za osebne dohodke, prav toliko za pogodbene obveznosti (vpliv Ineks-Adria Avioprometa, pri drugih štirih organizacijah so pogodbene obveznosti zelo majhne), 20,2 odstotka za davke in prispevke iz dohodka, ter 10,7 odstotka za poslovne in rezervne sklade.

Razmerje osebni dohodek proti produktivnosti je zadovoljivo. Produktivnost je povečana za 24 odstotkov, osebni dohodki pa za 21 odstotkov ter znašajo v povprečju 3.092 din na zaposlenega. Le Republiška skupnost za ceste je povečala osebne dohodke za 32 odstotkov ter znašajo v povprečju 5.390 din (produktivnost za 25 odstotkov).

Likvidnost je zadovoljiva, denarnih sredstev na računih je za štiri petine več kot ob koncu leta 1975, poslovna sredstva so povečana več kot za 40 odstotkov, stopnja odpisanosti delovnih priprav je najnižja v občini in znaša 48,7 odstotka, delež lastnih virov poslovnih sredstev pa je zmanjšan za dobrih 20 odstotkov.

Dejavnost prometa je poslovno leto zaključila zelo zadovoljivo.

TRGOVINA

Trgovina, v kateri je zajeto 35 OZD, predstavlja po velikosti tretjo najpomembnejšo dejavnost v strukturi občinskega gospodarstva. V trgovini je bilo zaposlenih

lani 4.858 ljudi ali 2 odstotka več kot leto dni prej. Ti predstavljajo 18,7 odstotka vseh zaposlenih v gospodarstvu Bežigrada. Ustvarili so več kot polovico celotnega dohodka gospodarstva ter 24,2 odstotka doseženega dohodka in 31 odstotkov sredstev za poslovne in rezervne sklade bežigradskega gospodarstva. Tako kot v devetmesečju je promet povečan za 3 odstotke, porabljena sredstva za 2 odstotka, kar pomeni ugodno razmerje ekonomičnosti, ter nato tudi povečanje doseženega dohodka, ki znaša 897.633.000 din ali 17 odstotkov več kot leta 1975.

Dejavnost trgovine je bila v lanskem letu pod močnim udarom sistemskih sprememb, ki so zelo zavrle promet ter je v poletju trgovina izkazovala izgube v višini 430 milj. din. Od poletja naprej se je poslovna situacija stalno izboljševala, pa tudi organizacije trgovine so se prilagajale novim gospodarskim situacijam. V devetih mesecih je bilo še vedno dobrih 51 milj. izgub, ob koncu leta pa izgub v trgovini ni. Ocenjujemo, da je to velik uspeh teh dejavnosti, ki je uspela v drugi polovici leta vsaj delno nadomestiti zamujeno ter ustvariti dobre poslovne rezultate, kljub manjšemu realnemu obsegu poslovanja.

Zaloge v trgovini ne predstavljajo več problema, višje so za 17 odstotkov nasproti stanju 1. 1975 ter znašajo dobro milijardo din, prodaja pa še vedno intenzivno narašča.

Doseženi dohodek je tako povečan za 17 odstotkov, prav toliko tudi družbeni proizvod (ali bruto dohodek) te dejavnosti. Samo 5 OZD ni uspelo povečati doseženega dohodka za 50stotkov, Elektrotehna TOZD Elgro (znižanje za 23 odstotkov), Lesnina TOZD notranja trgovina na debelo (znižanje za 23 odstotkov), Elektrotehna TOZD Elek (znižanje za 23 odstotkov), ter Astra TOZD zunanja trgovina (znižanje za 15 odstotkov). V vseh teh organizacijah teče še posebno intenzivna akcija prilagajanja novim družbenoekonomskim odnosom.

Tako kot v ostalih dejavnostih so tudi v trgovini razmerja delitve dohodka povišana v škodo sredstev, ki gredo v poslovni rezervni sklad ter v sklad skupne porabe.

DELITEV DOHODKA TRGOVINE

Pogodbene obveznosti	116.648.000	127	13,0
Davki in prispevki	236.580.000	125	26,3
Neto OD	298.944.000	125	33,3
Poslovni in rezervni skladi	175.685.000	99	19,6
Skladi skupne porabe in stanovanjski prispe.	69.756.000	100	7,7
Dohodek	897.633.000	117	100

Pogodbene obveznosti rastejo najhitreje (obresti za kredite) predvsem na račun Lesnina TOZD NT prodajna mreža, ki ima dvainpolkrat večje pogodbene obveznosti kot leta 1975 ter 16 odstotkov vseh teh obveznosti trgovine za Bežigradom, Aste TOZD maloprodaja z več kot dvakratnim povečanjem, Lesnina TOZD uvoz z dvakratnim povečanjem ter 14 odstotkov vseh teh obveznosti trgovine ter Slovenijalesa TOZD PF s skoraj dvakratnim povečanjem in 13,8-odstotnim deležem v vseh pogodbenih obveznostih trgovine.

Davki in prispevki kažejo na zelo hitro rast ter dosežajo že 26,4-odstotni delež doseženega dohodka trgovine. Podobno je z osebnimi donedki, ki v masi niso prav nikjer nižji kot leta 1975, za zaposlenega pa prav tako ne.

Tisto kar ostane pa so namenili za sklade. Teh sredstev je za 1 odstotek manj kot leta 1975, kar kaže na padanje akumulativnosti, le-ta je nižja za 10 odstotkov.

Zelo malo sredstev so namenili za poslovni in rezervni sklad v Gramex TOZD trgovina, 82.000 din ali dvajsetkrat manj kot leto dni prej, kar kaže na zelo neuspešno poslovanje. Situacija ni ugodna v Pleteksu, kjer so namenili za razvoj 147.000 din ali 5-krat manj kot v letu 1975. Petkrat manj sredstev za sklade so izločili tudi v Elektrotehni TOZD Eleks, štirikrat manj v Lesnini TOZD NT na debelo, trikrat manj v Consortiumu, dvakrat manj pa v Železoprometu, Astri TOZD ZT in Liku.

Povprečni osebni dohodki v trgovini so znašali lani 4.632 din na zaposlenega ali 17 odstotkov več. Najbolj izra-

zita odstopanja od začrtanega skladnega gibanja OD in produktivnosti so seveda povsod tam, kjer je produktivnost padla, torej v Pleteksu, Elektrotehni TOZD Elgro, Eleks, Gramex DSSS, Salusu, Lesnini NT na debelo, Astri TOZD ZT, Gospodarskem razstavišču, Consortiumu ter Uniteksu.

Stopnja odpisanosti delovnih sredstev je zelo velika, 71 odstotkov sredstev je že amortiziranih, v nekaj organizacijah pa so že vsa delovna sredstva odpisana. Poslovnih sredstev ima trgovina 6.562.114.000 din ali 1.351.000 din na delavca, od tega je 70 odstotkov obratnih sredstev. 31. decembra 1976 je trgovina razpolagala z 1.496.396.000 din likvidnih sredstev, kar je 2,3-krat več kot ob koncu leta 1975. Likvidnost ne predstavlja problema, vprašljiva je lahko le kvaliteta teh sredstev, saj je delež lastnih poslovnih sredstev za polovico nižji kot ob koncu leta 1975. To kaže na zelo veliko navezanost na bančne kredite, še posebej na področju obratnih sredstev. To se odraža tudi na povečanju pogodbenih obveznosti. Kratkoročni bančni krediti so namreč zelo dragi.

GOSTINSTVO

Pet OZD iz dejavnosti gostinstva je v letu 1976 močno povečalo obseg storitev (indeks 114) in pri tem ustvarilo za 18 odstotkov več doseženega dohodka. Celotnega dohodka so realizirali 87.750.000 din in doseženega dohodka 34 milijonov 430.000 din. Še bolj kot te kategorije so povečali družbeni proizvod. S tem so seveda povečali ekonomičnost poslovanja. To ni uspelo le IMP TOZD Družbeni standard. Najbolj so povečali obseg poslovanja in s tem oba dohodka v gostinskem podjetju Črnuče in IMP TOZD Družbeni standard. Zmanjšali pa so obseg poslovanja v Gostinskem podjetju TOZD Delavska restavracija.

Za tak obseg poslovanja, predvsem pa zaradi povečanja zaloga in financiranja le-teh, so povečali viro poslovnih sredstev za 28 odstotkov. Tudi v tej dejavnosti so te viro pridobili predvsem v bankah.

V obrti so ustvarili za 8 odstotkov več sredstev, ki so jih namenili v poslovni in rezervni sklad. Močno so jih znižali v Cestnem podjetju TOZD Delavska restavracija in IMP TOZD Družbeni standard. Močno pa so povečali ta sredstva v Gostinskem podjetju Bežigrad. Takoj tukaj je treba že ugotoviti, da so še bistveno znižali pospešeno amortizacijo, saj je le-ta v povečanem obsegu obračunana le v Gostinsko prehranbenem centru.

Produktivnost v gostinstvu je na ugodnem nivoju razen v Cestnem podjetju TOZD Delavska restavracija, kjer se je le-ta zmanjšala za 6 odstotkov.

Gostinstvo v celoti plemenito povečuje naloge, saj so te narasle za 50 odstotkov.

Osebnih dohodkov so se v gostinstvu bistveno popravili, saj so se dvignili za 18 odstotkov. V Cestnem podjetju TOZD Delavske restavracije so jih znižali za 1 odstotek, medtem ko so jih v IMP TOZD Družbeni standard povečali kar za 33 odstotkov. Kljub temu so v povprečju osebni dohodki v gostinstvu na dnu lestvice po dejavnostih za Bežigradom.

V gostinstvu so le minimalno dodatno zaposlovali, saj 6 na novo zaposlenih predstavlja indeks 102.

Opozoriti gre na dejstvo, da je akumulativnost v gostinstvu najbolj padla in to v vseh OZD razen v Gostinskem podjetju Bežigrad.

OBRT

Obrtnih 20 OZD je lansko leto zaključilo poslovanje v zmanjšanem obsegu, tako po fizičnem produktu kakor tudi po zaposlenih. Celotni dohodek se je sicer povzpeli na 614.223.000 din in je tako za 8 odstotkov večji, vendar je to predvsem rezultat višjih cen. Tudi doseženi dohodek se je povečal na 242.443.000 din in je tako 9 odstotkov višji. Tako je ekonomičnost poslovanja porasla. Med tistimi OZD, ki so bistveno zmanjšale svoj celotni dohodek in s tem tudi doseženi dohodek večina njih pa tudi ekonomičnost so Tapetdekor, Pohištveno mizarstvo, Zavod za rehabilitacijo TOZD Soča, Umetni kamen, Kamin, Mon-

taža. Zelo veliko povečanje obsega del pa sta zabeležila oba TOZD, Minoplast in Plastor, kot tudi IMP TOZD Dvigalo. Tak obseg poslovanja so uspeli v obrti opraviti z 5 odstotnim povečanjem poslovnih sredstev. Dodatni viri pa so bili predvsem bančni krediti. Delež lastnih virov je sicer velik 70,8 odstotkov, vendar pada.

Prav tako so tudi v obrti ustvarili manj skladov, indeks 91 in še to ob zmanjšanju pospešene amortizacije, indeks 76. Tu so predvsem kritične OZD Tapetdekor, Pohišveno mizarstvo, Zavod za rehabilitacijo invalidov TOZD Soča, GP Bežigrad TOZD IV, SOP Crnuče, Umetni kamen, Kamin in Kristal.

Pohišveno mizarstvo je že integrirano in bo v bodoče lažje dosegal boljše rezultate. Vendar velja ugotoviti, da tako razdrobljena obrt ne zagotavlja hitrega napredka. Integracijski naporji vseh v obrti morajo biti ena od osnovnih nalog v letu 1977.

Obrtne OZD so lansko leto kljub povečanim obratnim sredstvom za 10 odstotkov in zalogam za 32 odstotkov razpolagale z veliko denarnimi sredstvi indeks 207. To so uspeli tudi z bistvenim izboljšanjem likvidnosti. Terjatve so znižali za 55 odstotkov obveznosti pa 24 odstotkov. Tako sedaj obrt dolguje simboličnih 191.000 din drugim OZD, kar pomeni praktično ravnovesje.

Pri analizi zalog v obrti je treba ugotoviti, da se pri nekaterih OZD močno povečujejo. Za celotno obrt velja, da je proces izrabljanja delovnih priprav med najhitrejšimi, saj znaša rast odstotkov odpisanosti kar 10 odstotkov, kar je petkrat več od občinskega povprečja. Če to povežemo še z dejstvom, da so vse oblike akumulativnosti padle, je obrt na tem sektorju nedvomno v kritični situaciji.

Močno povečanje zaposlenih je treba preveriti v GP Bežigrad TOZD IV in v Uslugi, čeprav so ti novi delavci prispevali k povečanju produktivnosti v Uslugi, medtem ko je v prvem produktivnost padla. Padla je še v Grad Avtoobnovi, DES TOZD Elektro servis in v Umetnem kamnu.

OD so se povečali na nivoju občinskega povprečja. Močno izstopajo v povečanju Grad Avtoobnova, Tapetdekor, Pohišveno mizarstvo in Kamin. Prav pri vseh gre ugotoviti, da jim tudi akumulativnost pada. Korekcija OD navzdol bi jim popravila to slabo sliko.

STANOVANJSKO KOMUNALNA DEJAVNOST

Ta dejavnost, ki je že v devetih mesecih lanskega leta izkazovala zelo skladne rezultate poslovanja je v zadnjih lanskih mesecih doživela zelo hitro ekspanzijo. Tako so rezultati poslovanja zelo dobri. Celotni dohodek je povečan za 91 odstotkov, doseženi dohodek pa za 39 odstotkov ob manjšem številu zaposlenih kot v letu 1975. Povprečno je bilo zaposlenih v stanovanjsko-komunalni dejavnosti 195 ljudi ali 2 odstotka manj kot leto dni prej. Tako je produktivnost povečana za 30 odstotkov, najbolj od vseh dejavnosti v občini in dosegla nivo 142.060 din dohodka in amortizacije II na zaposlenega. Samo promet in trgovina izkazujeta višjo produktivnost.

Vendar pa so tudi osebni dohodki zelo poskočili še posebej v zadnjih treh mesecih. Če je bilo gibanje produktivnosti in OD v devetmesečju še skladno, je ta skladnost sedaj porušena. V 9 mesecih je znašal povprečni OD na delavca 4.823 din, povprečje celega leta pa znaša 5.197 din. Tako so povprečni osebni dohodki za 37 odstotkov višji kot leta 1975 (produktivnost je povečana samo za 30 odstotkov) ter je to povečanje več kot dvakrat večje od povprečnega povečanja osebnih dohodkov celotnega gospodarstva. Tako razmerje nikakor ni v skladu s smernicami o družbenoekonomskem razvoju občine ter srednje-ročnim planom. To neskladje pa gre na račun predvsem Samoupravne stanovanjske skupnosti, kjer je produktivnost za 4/5 nižja kot lani, OD za 19 odstotkov višji ter komunalnega podjetja TOZD Zala, kjer je produktivnost povečana samo za 16 odstotkov, OD pa kar za 45 odstotkov ter s tem dosegajo povprečje 4360 din na delavca.

Tudi v tej dejavnosti so močno poskočili davki in prispevki iz dohodka (kar za 41 odstotkov) ter znašajo dobro četrtino doseženega dohodka.

Medtem ko je ob nitri rasti celotnega dohodka sko-

nomičnost padla za 1/4 ter rentabilnost za 7 odstotkov, akumulativnost močno raste in je trikrat večja, čeprav še vedno ne dosega občinskega povprečja. Leta 1975 so namenili v sklade 3,7 odstotkov doseženega dohodka, leta 1976 pa že 12,1 odstotkov.

Na splošno lahko ugotovimo, da izkazuje stanovanjsko-komunalna dejavnost dobre poslovne rezultate in je praktično med najboljšimi v okviru občinskega gospodarstva.

OZD IZ NEGOSPODARSTVA

V tej skupini je vključenih 9 OZD v glavnem s področja znanosti, ki zaposlujejo 1.055 delavcev ali 4,1 odstotkov vseh delavcev v gospodarstvu Bežigrada. Teh 9 organizacij je lani ustvarilo 271.332.000 din celotnega dohodka (16 odstotkov več kot leto dni prej) ter doseglo 140.308.000 din dohodka (kar 31 odst. več kot v l. 1975). Iz tega dohodka so namenili 22.148.000 din za poslovne in upravnne sklade (9 odst. več kot leto dni prej). Od 100 din dohodka je šlo v sklade 15 din, leta 1975 pa 19 din. Torej kljub izboljšani ekonomičnosti poslovanja akumulativnost pada. Relativno manj sredstev je namenjenih za razvoj kot leto dni prej. Samo tri OZD so nominalno lani povečale del sredstev iz dohodka, ki ga namenjajo v sklade. To so ZRMK TOZD IRMK, ki je izločil več kot 8 milijonov din v te namene (indeks 131), Dopisna delavska univerza za dobrih 7 milijonov teh sredstev (indeks 120), ter Zavod za produktivnost dela dober milijon din (indeks 119).

Vse organizacije pa so povečale del sredstev iz dohodka, ki gre za osebne dohodke in osebne prejemke ter del, ki gre za davke in prispevke iz dohodka. Davki in prispevki znašajo za vse OZD iz negospodarstva kar 36.256.000 din ali 1/4 dohodka, osebni dohodki in prejemki pa skoraj polovico dohodka.

Masa osebnih dohodkov je najbolj povečana v Centru za gospodarsko svetovanje (indeks 270), vendar predvsem na račune povečanja zaposlenih (indeks 170). Povprečni neto osebni dohodek je povečan le za 10 odstotkov, produktivnost za 12 odstotkov. Povprečni neto osebni dohodek v tej skupini organizacij znaša 4.862 din ali 14 odstotkov več kot leta 1975. Na splošno je razmerje osebni dohodki proti produktivnosti neugodno, saj je produktivnost povečana samo za 11 odstotkov. Najbolj odstopajo od dogovorjenih gibanj ZRMK TOZD IC, kjer lani produktivnost ni povečana, osebni dohodki pa za 14 odstotkov te znašajo 5.351 din na delavca, v Zavodu za varjenje, kjer je produktivnost večja za 2 odstotka OD pa za 21 odstotkov ter znašajo 5.315 din ter v Zavodu za organizacijo poslovanja, kjer je produktivnost višja za 9 odstotkov, OD pa za 28 odstotkov! Tako je povprečni OD na delavca v letu 1976 v tej OZD znašal 10.297 din mesečno!

Rentabilnost poslovanja je slabša za 14 odstotkov, akumulativnost pa za 5 odstotkov od preteklega leta.

Denarnih sredstev ima ta dejavnost triimpolkrat več kot leto dni prej, poslovnih sredstev pa je za 280.862.000 din ali 226.000 din poslovnih sredstev na zaposlenega. Poslovnih sredstev je 14 odstotkov več kot leta 1975.

Na splošno lahko ugotovimo, da ta dejavnost posluje na nivoju povprečja celotnega gospodarstva. Problematika se pojavlja predvsem v sferi delitve dohodka, medtem ko so rezultati poslovanja dobri.

Izvršni svet občinske skupščine je na svoji 150. redni seji 30. marca 1977 obravnaval Analizo poslovnega uspeha gospodarskih organizacij in jo sprejel (v nekoliko obširnejšem tekstu, kot je objavljen v »Zboru delegatov«).

Sklepe in predloge, ki predstavljajo akcijski program Izvršnega sveta za razreševanje tistih problemov, ki jih analiza nakazuje, kot tudi predloge za novelacijo srednje-ročnega plana razvoja občine Bežigrad 1976—1980 ter dopolnitev smernic o družbenoekonomskem razvoju občine Bežigrad v letu 1977, bo izvršni svet pripravil do seje občinske skupščine.

Ljubljana, marec 1977